

Ceļojums laikā, kāda Latvijā vēl nav bijis

Amānda Gustovska, "Kurzemnieks"

Latvijas Bankas agrākajā filiālē Dzirnau ielā 5 Kuldīgas novada muzejs izveidojis valsti lielāko atvērtā krājuma ekspozīciju, kurā galvenā vieta atvēlēta priekšmetiem – pagātnes lieciniekiem. Šajā ceļojumā var iziet pa vēstures līkločiem no pirmo cilvēku ienākšanas Kurzemē līdz 21. gadsimtam.

REDZĒT PASAULES KONTEKSTĀ

Kuldīgas novada muzejs ir vienīgais pasaulē, kura krājums tik pilnīgi raksturo Viduskurzemes vēsturi un kultūru Latvijas un pasaules kontekstā. Lietas krātas vairāk nekā 85 gadus. Pavisam muzejā ir ap 115 tūkstošiem priekšmetu, kas aptver posmu no akmens laikmeta līdz mūsdienām, bet apskatāms 2800 oriģinālu. Savāktais ļauj pētīt vēsturi un kultūru, rīkot izstādes un pasākumus, radīt publikācijas. Atvērto krājumu plaši izmanto Latvijas un ārvalstu pētnieki, žurnālisti, studenti, skolēni, novadpētnieki, mākslinieki un citi.

Stāsta Kuldīgas novada muzeja krājuma un pētniecības nodaļas vadītāja Inna Rozentāle: "Projekts netapa tikai Kuldīgas novadam – orientējamies ne vien uz Kurzemi, bet arī visu Latviju un uz ārzemju tūristiem. Kuldīgas novada, Viduskurzemes un Latvijas vēsture te tiek apskatīta kopā ar Eiropas un pasaules vēsturi, lai tas būtu interesanti un saprotami gan vietējiem, gan iebrucējiem. Tādas atvērtā krājuma ekspozīcijas Latvijā vēl nav bijis. Ir bijuši atklātie krājumi vai telpas, kurās cilvēki var apskatīt konkrētus priekšmetus. Mēs mēģinām muzeja krājuma virsmērķi – kultūrvēsturisko priekšmetu saglabāšanu – apvienot ar ekspozīcijas izveidi. Doma bija radīt tādu vietu, kurā var iepazīt krājumu un vienlaikus novērtēt kultūras mantojumu. Gribējām, lai iekārtojums ir skaists, viegli uztverams, papildināts ar aprakstiem, paskaidrojumiem, nodrošinot gidu un muzeja pedagogu, ar ko aprunāties."

IKREIZ VAR ATKLĀT KO JAUNU

Greznu celtni Dzirnau ielā 30. gados uzbūvējusi Latvijas Banka, lai tajā glabātu naudu un izpildītu bankas operācijas. Šim vajadzībām tā kalpojusi vairāk nekā 80 gadu. No 1931. līdz 2017. gadam telpās pārmaiņus darbojušās dažādu banku filiāles. Muzejs te saimnieko kopš 2019. gada. No nama Pils ielā uz jauno ēku pārvietotas visas kolekcijas. Iekārtotas slēgtas krātuves, būtiski uzlabojot priekšmetu glabāšanas apstākļus, izveidotas telpas krājuma un pētniecības nodaļas darbiniekiem. Otrajā stāvā – ekspozīcija. "Latvijas, Kurzemes un novada vēsturi var iepazīt arī animācijā un ar digitālā gida palīdzību," skaidro I. Rozentāle. "Drukātus tekstus centāmies daudz nelikt, jo visa informācija par krājuma priekšmetiem ir digitālajā gidā, ko esam izveidojuši."

Šī ekspozīcija ir vērtīga ar to, ka tajā ir ļoti daudz vēstures slāņu. Tas nozīmē, ka gidi katru ekskursiju var pielāgot un stāstīt nedaudz citādāk. Tāpat muzeja pedagogs

AMANDAS GUSTOVSKAS FOTO

Kuldīgas novada muzeja krājuma un pētniecības nodaļas vadītāja Inna Rozentāle uzsver: kādreizējā Latvijas Bankas namā nu atrodas daudz lielāka vērtība par naudu – mūsu kultūrvēsturiskais mantojums.

Kādreizējais Kuldīgas Rātslaukuma vējrādis ar vienradzi no 1670. gada.

Slavenā rata lira, kas, pēc profesora Valda Muktupāvela ziņām, ir vienīgais šāda tipa priekšmets Latvijas muzejos.

Ekspozīcijas daļā "Priekšmetu stāsti par Kuldīgu" daudzus iebrucējus sajūsmīna krāsns podiņi, kuros redzamas medību ainas.

var izstrādāt dažādas programmas. Te var runāt par politiku, par mākslas vēsturi, redzēt tehnikas attīstību. Skolēnu ekskursijām vēstures skolotāji ir lūguši ekspozīciju izmantot arī laika līnijas kontekstā. Šeit var nākt vēl un vēl, jo vienā reizē grūti visu kārtīgi apskatīt. Ari pati, šeit strādājot, katru dienu ieraugu priekšmetos kādu jaunu niansi."

KATRĀ TĒLPĀ SAVS STĀSTS

Te var iepazīt pašu ēku, un ekspozīcijas centrālā daļa veltīta banku vēsturei – no to izveides Vidusjūras apgabālā līdz mūsdienām, izceļot Kuldīgas nodaļas darbību, ko papildina stāsts par naudas vēsturi Latvijā. Visas monētas, naudas zīmes un citi priekšmeti šeit ir tieši no muzeja krājuma. Vienas no pazīstamākajām interjera detaļām, kas daudziem apmeklētājiem palikušas atmiņā, ir bankas operāciju zāles koka letes. Tās šeit atrodas kopš pirmsākumiem.

I. Rozentāle: "Paši priekšmeti stāsta, kā viss ap mums mainījies, kāda bijusi cilvē-

ka vieta šo lietu vidū. Šeit ir liecības par pirmajiem cilvēkiem, kuri Latvijas teritorijā ienāca pirms 12 500 gadiem, sekodami ziemeļbriežu bariem. Iedziļinoties akmens cirvju stāstā, var uzzināt par zemkopības pirmsākumiem mūsos. Vērojot dzelzs un bronzas priekšmetu formas un rotājuma izmaiņas, var gūt ieskatu saimniecības un kultūras attīstībā. Turklāt šīs lietas ir liecinieces kuršu, Baltijas somu, skandināvu un vēlāk Rietumeiropas kristīgās ticības nesēju mijiedarbībai Kurzemē."

Ekspozīcijas daļā "Tradicionālais dzīvesveids Viduskurzemē" var ielūkoties lauku sētā pirms vairāk nekā simt gadiem, iepazīt darbarīkus, ko cilvēki lietoja zemes apstrādē un mājāsaimniecībā, uzzināt, cik prasmīgi bijuši amatnieki. Goda vieta atvēlēta kuršu ķoniņiem – Livonijas ordeņa lēņavīru pēctečiem, kuri joprojām dzīvo Kuldīgas apkārtnē. Muzejs lepojas ar plašu etnogrāfisko priekšmetu kolekciju, kas raksturo laucinieku dzīvesveidu 19. gadsimtā un 20. gadsimta sākumā. To veido darbarīki, zirglietas, svāri un mēri, keramika, mēbeles, apģērbs un citi sadzīves priekšmeti, mūzikas instrumenti. Šīs liecības vāktas un pētas kopš muzeja dibināšanas 1935. gadā. Kolekcija ievērojami papildināta ekspedīcijās 70.–80. gados. Tad daudzu viensētu iemītnieki pārcēlās uz dzīvokļiem kolhozu centrā, kur vajadzības pēc šiem priekšmetiem vairs nebija.

Viena atvērtā krājuma daļa veltīta Kuldīgai, kas šogad iekļauta UNESCO Pasaules mantojuma sarakstā. Tur var aplūkot materiālus, kas stāsta par pilsētas vēsturi un kultūru. Ari iepazīt liecības par kalēju, galdnieku, podnieku un citu meistaru prasmēm, kuras gadsimtu gaitā noteica pilsētai raksturīgos vaibstus. ■

Liels simfoniskais virziens un konkurences dzinējspēks

“Jāpalīdz saprast, ka šeit dzimst lietas, kuras palīdz vēlāk dzīvēt tik ar sevi galā. Kultūra un māksla savā ziņā ir nevis cilvēka darbības rezultāts, bet – tieši otrādi – tās spēj cilvēku padarīt izdzīvošanai derīgāku,” saka “Lielā dzintara” mākslinieciskais vadītājs Orests Silabriedis.

VALTERA PELNA FOTO

KRISTAPA ANŠKENA FOTO

“Katrā ziņā ir jāmeklē repertuārs un ar publiku jāstrādā. Domāju, ka arī Hamburgā ir pietiekami daudz cilvēku, kas nav bijuši Elbas filharmonijā,” pauž koncertzāles “Latvija” mākslinieciskais vadītājs Guntis Cimiņš.

✂ Linda Kilevica, “Kurzemes Vārds”

Šī gada pavasaris ienesa pārmaiņas abu Kurzemes koncertzāļu mākslinieciskajā vadībā. Liepājas “Lielā dzintara” mākslinieciskā vadītāja Baiba Bartkeviča pievērsās jaunam izaicinājumam nodibinājuma “Liepāja 2027” komandā, bet Ventspils koncertzālē “Latvija” reformas rosināja tās vadība, abpusēji vienojoties, ka Miks Magone izbeidz darba attiecības. Izvaicājām jaunus mākslinieciskā virziena veidotājus, vai viņi ir jaunās slotas, kas slauka citādi, un kā meklē savu nišu reģionā.

PLĀNO LIELĀKUS UZDEVUMUS

Aprīlī sākot darbu Ventspilī, Guntis Cimiņš saņēma mantojumā koncertu plānu jau 2024. gadam. “Izstrādājām konkrētu stratēģiju, kādi būs principi, kā izvēlamies programmu, žanus un māksliniekus, un noteicām prioritātes mūsu zālei. Galvenais, ko šeit gribētu, ir lielas formas skaņdarbi, kas Ventspilī vēl nav skanējuši. Koncertzāle ir jāpieskandina. Ir ārzemju mākslinieki, bet pretī ir arī jaundarbi vai iesaistāmies jaunu skaņdarbu radīšanā, tāpat mēģinām dot iespēju jaunajiem mūziķiem,” viņš pastāsta. Nākamgad koncertzālē “Latvija” svinēs piecu gadu jubileju, kas arī programmu padarot klasiskāku.

Mākslinieciskais vadītājs saskāries ar problēmu, ka kapacitāte diemžēl ir par mazu un budžeta iespējas neizskatīties ļoti rožainas. “Mēs varam ielikt katru nedēļu lielu koncertu, bet skaidrs, ka fiziski nevaram piepildīt [zāli]. Finansējuma daļā gan no valsts koncertzāļu darbībai, gan no Ventspils domes ir samazinājums, bet tas nav tikai šeit, tā ir daudzām iestādēm pašlaik,” norāda G. Cimiņš. Daudzi lieli projekti no kalendāra esot izņemti, un tiek domāts, vai tos pārcelt uz 2025. gadu. “Sarežģīts, jūtīgs process, jo tās ir ļoti trauslas sarunas ar mūziķiem un māksliniekiem, šīs vienošanās ir specifiskas,” viņš norāda.

Orests Silabriedis pastāsta, ka “Lielā dzintara” “saimniecība”, ko saņēmis maijā, ir ļoti augstvērtīga. Ne brīdi neesot bijusi sajūta, ka vajag aktīvi kaut ko mainīt, tomēr

nepieciešams sakārtot koncertzāles un tās rezidenta Liepājas Simfoniskā orķestra (LSO) sadarbību. “Klausītājam droši vien ir vienalga, kas koncertu producē, tomēr sadarbībā ar orķestri mēs varētu veikt lielākus uzdevumus. Simfoniskās mūzikas laukā šādiem pasākumiem jābūt vairāk, ļoti gribas operas un baletus. Otra lieta, kur gribētu vairāk sadarboties, ir bērnu un jauniešu projekti,” viņš klāsta.

Jautājums, kā uzminēt, kas ir auditorija un ko tā vēlas, O. Silabriedim esot vismulsinošākais. “Vasara pagāja mīklu minešanā bez lieliem rezultātiem, bet tad man bija saruna ar Latgales vēstniecības “Gors” māksliniecisko vadītāju Ilonu Rupaini. Viņa mani nomierināja, teica, ka neesot iespējams uzzināt, kas cilvēkiem patīk un ko viņi kurā brīdī vēlas. Tā ir ļoti jauka rotaļa – skatīties, kas no kuras idejas sanāk, tomēr uzņēmumam ir jābūt pietiekami stabilam, lai kāds redzētu, ka šī milzīgā oranžā ripa kaut kam ir derīga,” viņš atzīst.

Par Liepājas koncertzāles 2024. gada plāniem jau dzirdēts, ka paredzēts pamaz ārzemnieku. “Tā varētu būt citugad maināma lieta, taču man šķiet labi, ka tie latviešu mūziķi, kas te nekad nav bijuši vai kuriem ir jaunas programmas, nāk uz “Lielo dzintaru”. Man patīk skatīties vispirms uz to, kas ir apkārt, un, protams, neaizmirst izcilas zvaigznes,” pauž O. Silabriedis.

KLAUSĪTĀJAM JĀJŪTAS GAIDĪTAM

Apstākļi koncertzālē “Latvija”, akustika, tehniskais nodrošinājums ir augstākajā līmenī reģionā, vērtē G. Cimiņš. Uzstāties šeit vēlas ikkatrs, taču koncertzāles vadībai jādomā par piepildījumu. “Piemēram, nevaram ielikt kameramūziku lielajā zālē, enerģētiski tas nestrādā. Mazākiem projektiem, eksperimentiem izmantojam mazo zāli,” pauž mākslinieciskais vadītājs.

O. Silabriedis šīs sezonas laikā gribētu parisināt jautājumu – kā pateikt cilvēkiem, kas koncertzālē vēl nav bijuši, ka viņi šeit ir mīļi gaidīti. “Recepte vēl isti nav atrasta. Bet nesen ārzemju kolēģi teica, ka esot tāda prakse: koncertnama pārstāvji iet ielās un vaicā cilvēkiem: “Tu esi bijis šajā namā? Kāpēc? Vai tu negribētu atnākt?” Vajadzētu ekspedīcijas uz citām Liepājas daļām, jo

šai pusē kanālam viss liekas aptveramāks,” viņš saka. It kā grūti saprast, kāpēc kaut vai ziņkārības pēc liepājnieks neienāk, bet, no otras puses, cilvēks varētu nezināt, ko gērbt mugurā, kā šeit uzvesties. “Rituāla nepārzināšana ir tas, kas attur. Mums ir vienalga, kas cilvēkam mugurā. Protams, nepieļausim, ka nāk iekšā ar kolas pudeli un burgeru, bet cilvēkam ir jājūtas gaidītam tādām, kāds viņš ir. Un vēl līdz viņam jānonāk informācijai par to, ko nezina, bet kas varētu patikt,” pauž O. Silabriedis.

Viņaprāt, cilvēka informācijas lauks esot liela problēma. Ari G. Cimiņš atzīst, ka ir cilvēku grupas, kuras pat vietējo mediju telpā nedzīvo. Katram ventspilniekam ir dota iespēja apmeklēt kādu koncertu, kaut vai 18. novembra pasākumam varēja saņemt bezmaksas ielūgumus. “Uz Imanta Ramiņa jubilejas koncertu bija plašas atlaižu iespējas, varēja pat par 5 eiro atnākt,” viņš norāda.

O. Silabriedis atzīmē ka aktīvāk jāpievērsas norisēm, uz kurām var atnākt ģimenes. Un vēl – pandēmijas laiks atstājis savu nospiedumu, publikai klātienē piedzīvojums vairs nav tik svarīgs, jo visu var paklausīties un pārslēgt, ja nepatīk.

Abu koncertzāļu telpas izmanto mūzikas skolas. “Esam kā viens organisms,” saka G. Cimiņš. Piemēram, LSO uz Ventspilī neved timpānus, tos paņem no mūzikas vidusskolas. Tomēr skolas audzēkņi un viņu vecāki automātiski nekļūstot par koncertzāles auditoriju, tas notiekot tikai daļēji. “Mēs gribētu, lai viņi nāk vairāk. Nākamgad iecerēti lieli skaņdarbi, kurus viņi mācās teorijā, viens no tādiem ir Bēthovena 5. simfonija. Gribētu, lai jaunie mūziķi sajūt sasaisti. Jo liekas, ka ir divas dažādas pasaules, viņi mācās atrauti no realitātes,” atzīmē G. Cimiņš.

Ari O. Silabriedim neesot saprotami, kā topošie mūziķi var neizmantojot iespēju dzirdēt Berlioza Fantastisko simfoniju. “Paldies Ievai Rozenbahai no Ventspils mūzikas vidusskolas, kura atveda savus audzēkņus. Pedagoģa iejaukšanās šeit ir absolūti nepieciešama,” viņš uzsver. Mākslinieciskais vadītājs pievērsīsies šim jautājumam, jo dzīvā muzicēšana taču ir tas rezultāts, kā dēļ cilvēki vispār mēģina iet mūziķa ceļu.

JĀĒD ZUPA UN NOPIETNI JĀPARUNĀJAS

Kad G. Cimiņš sāka strādāt Ventspilī, viņam uzreiz uzsverts, ka koncerts, kas notiek Liepājā, šeit nevarot būt. Tomēr, apmeklējot Liepājas Mākslas forumu, secinājis, ka vairs neredzot šāda veida konkurenci, drīzāk varētu sadarboties vairāk. “No otras puses, konkurence ir forša, tā dzen uz priekšu,” viņš atzīst.

O. Silabriedis pagaidām ar G. Cimiņš ticies vienu reizi. “Sarunāts, ka Liepājā jāēd zupa un nopietnāk jāparunājas. Tiešām isti nezīnu, kā koordinēt. Par laimi, līdz šim nekas īsti nav sakritis. Man liekas, Liepāja ir drusku labākā situācijā, jo šeit ir vairāk koncertgājēju. Par atbraucējiem nāksies pasvīst abiem, jo par maz brauc pie mums. Es nerunāju par reģionu, bet Rīgu. Varbūt neesam vēl iemācījušies pietiekami pārliecinoši paaicināt,” viņš spriež.

Koncertzāles “Latvija” darbinieki, kas pazīst apmeklētājus, teikuši, ka Ulda Marhilēviča koncertprogrammai “Gaismas atgriešanās” esot bijusi pavisam cita publika – no visām piekrastes pilsētām, lai gan pirms tam identisks koncerts notika Liepājā. Un abi bija pilnībā izpārdoti. Taču ikdienas koncertos pārsvarā esot ventspilnieki, cilvēki brauc arī no Talsiem. Vēl izteiktāk no visa reģiona publika saobrauc uz teātra namu “Jūras vārti”, kurš arī ir SIA “Kurzemes filharmonija” pakļautībā. Līdzsāpāvēšana darbu nedaudz sarežģījot, saka G. Cimiņš, jo jāsaprot auditorijas lielums un jāsaplāno, lai koncerti nepārkļājas ar operas vai teātra izrādēm.

G. Cimiņš iespēju piesaistīt Rīgas melomānus vairāk saskatot unikālajiem ārzemju mākslinieku koncertiem, kāds bijis pilnībā izpārdotais pianista Nila Frāma solokonzerts Liepājā, kuru tur sarīkoja Miks Magone. “Runājot par repertuāru, mums ir Nacionālais simfoniskais orķestris, “Sinfonieta Rīga”, Liepājas simfoniskais, valsts koris “Latvija”, Radio koris, un visiem šiem profesionālajiem kolektīviem ir jādod iespēja šeit uzstāties. Skatoties mūsu kapacitāti, tas jau aizpilda pusi vai divas trešdaļas gada programmas,” stāsta mākslinieciskais vadītājs. ■

Grāmata saviem bērniem un ne tikai

✂ Ligita Kupčus-Apēna, "Kurzemes Vārds"

Kajā laista grāmata par izcilo personību Ēvaldu Rimbenieku, kas ilgus gadus bijis arī Liepājas pilsētas galva. Tās nosaukums ir "Jērs un lauva. Rimbenieks". Vairākās vietās Latvijā aizvadīti atvēršanas svētki, klātesot autorei Džēnai Kuplis. Rakstniece ir Ēvalda Rimbenieka mazdēla – Ēvalda Kuplis – dzīvesbiedre. Abi bija ieradušies no savas dzīvesvietas Austrālijā, lai būtu klāt grāmatas prezentācijās.

RAKSTNIECE AR STĀŽU

Izdevniecības "KALA Raksti" un rakstniece Dž. Kuplis izdotā grāmata nav politikas vēstures stāsts, bet drīzāk gan stāstījums par ļoti īpaša cilvēka godaprātu un nelokāmību politisku pārmaiņu virpulī. Daudzprāt, Rimbenieks ir bijis spožākais Liepājas pilsētas mērs, arī Latvijas Republikas Saeimas deputāts un finanšu ministrs, kā arī skolotājs un garīdznieks, mūziķis, dzejnieks un mecenāts.

Dž. Kuplis pie grāmatas strādājusi sešus gadus. Apjomīgo darbu veikusi, lai būtu piemiņas izdevums par izcilo vīru pašiem sev un ģimenei. Kad pirms trim gadiem aizsākās Dienvidkurzemes festivāls "Rimbenieks", Dž. Kuplis uzrakstījusi Liepājas Simfoniskajam orķestrim un piedāvājusi mūziku, ko sarakstījis Ē. Rimbenieks, vai to negribētu izmantot koncertam. "Es aizsūtīju un reizē pastāstīju, ka rakstu par viņu grāmatu maniem bērniem," atceras Dž. Kuplis. Bet kā būtu, ja rakstītu visiem? – savukārt saņemts rosinājums, un rakstniece piekritusi.

Šī nav viņas pirmā grāmata. Pēc profesijas Dž. Kuplis ir pedagoge un pasniegusi skolās un universitātēs Austrālijā un Dienvidaustrumāzijā. Pēc aiziešanas pensijā viņa izveidojusi trīs skolas jaunattīstības valstis, tad sākusi jaunu karjeru, rakstot un izdodot grāmatas. Viņa raksta daļi literatūru, tostarp biogrāfijas, memuārus, ģimenes vēstures, un ir sarakstījusi mācību grāmatas augstākās izglītības iestādēm.

Meklējot un pētot materiālus par Ē. Rimbenieku, Dž. Kuplis secinājusi, ka informācijas ir daudz, bet saturs līdzīgs. Tādēļ lasījusi visu, kas pieejams periodikā, izmantojusi kā avotu arī laikrakstu "Kurzemes Vārds".

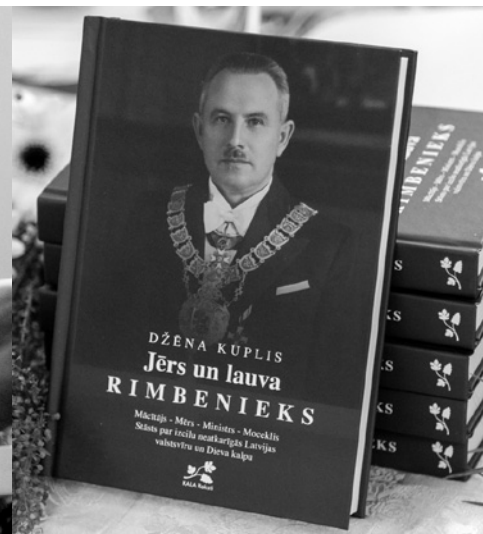
NOSAUKUMĀ – RAKSTURA IEZĪMES

Rakstot grāmatu, Dž. Kuplis saka, daudz uzzināts par to, ko Ē. Rimbenieks bija darījis, par viņa darbiem, taču maz par to, kāds cilvēks viņš bijis. Un šo otru pusi rakstniece ļoti vēlējusies atklāt. Kastē, kas piederējusi vīra vecākiem, Dž. Kuplis atradusi daudz lietu no Ē. Rimbenieka – dažādas vēstules, dokumentus, pasi, ļoti daudz fotogrāfiju. "Visas bildes izpētīju ar palielināmo stiklu," viņa atceras. "Kastē bija 40 vēstules, no tām es spēju nolasīt sajūtas un to, kam šis vīrs ticēja. Viņš bija ļoti inteligents, līdzjūtīgs, domājošs, daudzpusīgs un laipns cilvēks." Tieši šīs rakstura iezīmes ir atainotas grāmatā un tās nosaukumā. Viņš pratis nomierināt cilvēku pulkus un ar viņiem sarunāties, dzīvojis pieticīgi, saka autore.

"Kad viņš bija pilsētas galva, Liepājas mērs, viņš pret visiem izturējies taisnīgi un centies nevis nospiest, bet, tieši otrādi, – pacelt cilvēku," secinājusi Dž. Kuplis. "Gribēju šo cilvēku ar visām īpašībām ielikt vēsturiskajā kontekstā," viņa stāsta, kā veidojusi grāmatu.

Džēna Kuplis grāmatas atvēršanas svētkos Kazdangā. Viņu šajā notikumā atbalsta dzīvesbiedrs Ēvalds Kuplis, Ē. Rimbenieka mazdēls. Abi bija atbraukuši uz Latviju no Austrālijas.

VIZĪTKARTE

Ēvalds Rimbenieks

◊ Valsts un sabiedriska darbinieks, garīdznieks.

◊ Dzimis 1888. gada 10. aprīlī Aizvīķu pagastā, miris – 1943. gada 25. janvārī Vjatkas koncentrācijas nometnē Krievijā 55 gadu vecumā.

◊ Lauksaimnieka dēls. Mācījies pagastskolā, pilsētas skolā.

◊ Beidzis Polijā Lodzas baptistu semināru, mācītājs Aizputes baptistu draudzē (1909–1913).

◊ Vairākkārt bijis Liepājas pilsētas galva (1922–1928, 1934–1940), 3. un 4. Saeimas deputāts, 1934. gadā – finanšu ministrs.

◊ 1940.–1941. gadā atkal baptistu draudzes mācītājs Aizputē.

◊ No Aizputes, Upes ielas 4, 1941. gada jūnijā okupācijas vara viņu uz Sibīriju pārvietoja kā tautas ienaidnieku.

◊ Apbalvots ar Triju Zvaigžņu ordeņa III šķiru (1935) un Lietuvas Ģedimīna ordeni.

Ēvalds Rimbenieks ar dzīvesbiedri Annu un meitu Augusti, dēlu Monvīdu. 1937. gads.

"Lasot avīzes, sapratu, ka viņš ir bijis mērs, kurš paveicis visvairāk Liepājai, vismaz pirmajā neatkarības periodā. Viņš veicināja pēckara ekonomikas attīstību. Iedvesmoja kultūras dzīves atdzimšanu. Bet viņš rūpējās arī par tiem cilvēkiem, kas tajā laikā bija palikuši bez darba. Rūpējās par nabadzīgajiem, īpaši par bērniem. Viņa valdīšanas laikā radīja jaunas skolas, uzlaboja, iegādājās mēbeles. Viņš pats bija pedagogs, tāpēc saprata, kas ir vajadzīgs gan bērniem, gan izglītības jomai," stāsta Dž. Kuplis. "Vienalga, ko viņš darīja, viņš vispirms darīja pats, negaidot to no cita. Ja lēma stādīt kokus, tad viņš arī stādīja. Ja veda bērnus piknikā, tad devās līdz un spēlējās pludmalē. Viņš bija tāds, kas iesaiņēja cilvēkus." Dž. Kuplis min vēl daudzus citus piemērus, kas iezīmē Ē. Rimbenieka uzskatus un vērtības. "Viņš smagi strādāja, par spīti tam, ka viņam bija nopietna sirds problēma. Reizi vai divas gadā viņš devās uz sanatoriju, bet tas nepalīdzēja."

PIEMINĒJA DZIMŠANAS DIENĀ

Ē. Rimbenieka dzīves izskaņa bija traģiska padomju varas nežēlīgās vajāšanas dēļ, ko tā vērsa pret neatkarīgās Latvijas patriotiem un garīdzniekiem. "Viņš bija izdarījis daudz laba Liepājai un Latvijai. Par to labo arī viņu arestēja," teic Dž. Kuplis. Ē. Rimbenieku apcietināja viņa mājās Aizputē. Caur Tornakalnu viņš aizvests uz

Vjatlagas soda nometni Krievijā. Slimās sirds dēļ viņš nevarēja zāgēt kokus, vilkt balķus, tā bija kokapstrādes nometne. Viņu ielika vietējā slimnīcā, un ir pieņēmums, ka viņš tur arī nomira. Nometnē pavadīja 18 mēnešus. Lasot cilvēku atmiņas, kas atgriezušies no Sibīrijas, var uzzināt, ka mirušo ķermeņus vienkārši izmeta purvā. Purvi bija visapkārt, nebija piemērotu vietu, kur apglabāt. Tā varētu būt noticis arī ar viņu."

Kā viņu pieminējāt, ja nebija kapavietas, kur doties? "Rimbenieka meita Auguste, kas ir mana vīra māte, vienmēr atcerējās sava tēva dzimšanas dienu. Bet tās bija sāpīgas atmiņas, daudz par to nerunāja. Viņai bija grūti stāstīt, līdz ar to daudz par Rimbenieku no viņas neuzzinājām," stāsta Dž. Kuplis. Meitai Augustei ar tēti bijušas ļoti tuvas attiecības. Tā kā mamma bijusi slima, viņa pavadījusi tēvu oficiālās vizītēs.

Grāmatas autore atradusi tikai vienu dzīvu cilvēku, kurš personīgi pazinis Ē. Rimbenieku. Tā ir Inta Čukurs, vēlāk Augstroze, kura tagad dzīvo ASV. Viņai tad bijuši seši gadi. Intas Augstrozes mazmeita Lija Hanzovska, kura uzaugusi Amerikā, pašlaik spēlē Liepājas Simfoniskajā orķestrī.

OTRĀ REIZE LATVIJĀ

Džēnas dzīvesbiedrs Ēvalds, kuram vārds dots par godu vectēvam, ar vecākiem no Latvijas emigrēja 1944. gadā. Sākumā uz Vāciju, no turienes aizbraukuši, kad Ēval-

dam bijuši seši gadi. 1948. gadā viņi ieradusies Austrālijā, apmetoties Tasmanijā. Dzīvo tur joprojām. Abi ar Džēnu ir precējušies 57 gadus, satikušies, kad Ēvaldam bijis 18, bet viņai 13 gadu. Ģimenē uzauguši divi dēli.

Pirmo reizi uz Latviju atbraukuši 2019. gadā, un nu tagad, kad iznākusi grāmata. Šī brauciena mērķis ir arī pabūt vietās, kas savulaik bijušas svarīgas vectēvam un Ēvalda mātei Augustei. Aizgājuši līdz Ē. Rimbenieka piemineklim, kas Liepājā atrodas par godu pilsētas mēram nosauktajā Rimbenieka ielā. Paši savulaik ziedojuši tā izveidei.

Liepājā viesiem no Austrālijas ļoti patīk. "Vīrs runā latviski, un man ir vieglāk šeit uzturēties," pasmaida Dž. Kuplis. Lai gan daudzus vārdus apguvusi, kad tulkojusi tekstus. Abi jūsmo par šeit augošajiem kokiem. "Tie ir brīnišķīgi, un tik daudz! Mums arī ir koki, bet ne tik skaisti." Vēl viņiem abiem garšo mūsu ēdiens: "Ēdam divreiz vairāk nekā mājās!" Satiktie cilvēki esot draudzīgi un izpalīdzīgi.

"Es esmu ļoti lepns, ka mana kundze bija spējīga to paveikt," par iznakušo grāmatu saka Ēvalda Rimbenieka mazdēls. Tā ļaus uzzināt daudz vairāk. "Es maz zināju par vectēvu, jo mamma un tētis neko daudz nerunāja par tiem laikiem, tikai atminu, ka viņi vienmēr runāja, cik skaista ir Latvija. Es tagad varēšu vairāk iemācīties par tiem laikiem, ko viņš bija darījis šeit Liepājā un Rīgā. Es ceru, ka arī mūsu bērni izlasīs." ■

Teātris

- ◊ 1. decembrī **Liepājas Leļļu teātrī** pirmizrāde "Sniega karaliene". Režisore Laila Kirmuška skatītājus ved uz kādu īpašu muzeja ekspozīciju, no kuras vienīgā izeja ir sekot gidam un piedalīties neparastā spēlē ar neparedzamiem, tikai mīlestībai raksturīgiem noteikumiem.
- ◊ 2. decembrī **Sabiles Mākslas, kultūras un tūrisma centrā** – Latvijas Leļļu teātra izrāde "Jūlijonkuliņa Ziemassvētki".
- ◊ 7. decembrī **Kuldīgas Kultūras centrā** attiecību komēdija "Rabarberu vīns": Zane Daudziņa, Kristīne Nevarauska, Ģirts Ķesteris, Lauris Subatnieks.
- ◊ 7. decembrī **Liepājas teātra** mazajā zālē pirmizrāde dokumentālai izrādei "Gaišās nakts", kuru veido režisore Kristīne Brīniņa sadarbībā ar dzejnieku Henriku Eliasu Zēgneru. Izrādē piedalās aktieri Kārlis Artejevs, Valts Skuja, Artūrs Irbe, Hugo Puriņš un Madara Kalna.
- ◊ 9. decembrī **Padures muižā** Mārtiņa Vilsona dzejas izrāde "Mīlestības gads".
- ◊ 10. decembrī **Stendes kultūras namā** viesosies Brocēnu amatiereteātris ar izrādi – H. Ibsens "Leļļu nams".
- ◊ 28. decembrī **Kuldīgas Kultūras centrā** muzikāla izrāde "Grinča Ziemassvētki".
- ◊ 27. decembrī **Brocēnu Kultūras centrā** multimedāla izrāde "Viens pats mājās", kuras sižetu iedvesmojusi tāda paša nosaukuma amerikāņu filma. Iestudējumā piedalās Jānis Jarāns, Varis Klausītājs, Inga Misāne-Grasberga, Gatis Gāga, Krišs Grāvelis.

Māksla

- ◊ 10. decembrī **Pastendes kultūras namā** atklās vietējās mākslas studijas 20 gadu jubilejas izstādi.
- ◊ Līdz 12. decembrim **Kuldīgas Galvenajā bibliotēkā** Gētes institūta izstāde "Meža stāsti" – Baltijas, Ukrainas un Krievijas jauno mākslinieku komiksu plakāti.
- ◊ Līdz 31. decembrim **Kuldīgas Mākslas namā** Latvijas Mākslas akadēmijas profesionālās doktorantūras studentu izstāde "Circle of Arts".
- ◊ Decembrī **Jaņa Rozentāla Saldus vēstures un mākslas muzejā** skatāma izstāde "Sadziedāt, sadancot". Tā apliecinā, ka Saldus novada iedzīvotāji latviešu tautas visplašākajā notikumā Dziesmu svētkos iesaistījušies jau kopš pirmajām reizēm.

Citas lietas

- ◊ 1. decembrī **Rožu laukumā Liepājā** notiks galvenās svētku egles iedegšana. Pasākumā gaidāmas jaunas rotaļas un varēs satikt pasaku tēlus.
- ◊ 2. decembrī Saldus pagasta **Druvas kultūras namā** danču vakars ar Latvijas Universitātes folkloras deju kopu "Dandari".
- ◊ 3., 10. un 17. decembrī **kultūrvietā "Atmodas dārzs" Liepājā** notiks Adventes pasākumu cikls "Ziemosta".
- ◊ 15. un 16. decembrī **Kaļķu ielas kvartālā un citviet Kuldīgā** aicina pasākums "Ziemassvētki dun' Kuldīgā".
- ◊ 8. decembrī **Brocēnos** "Visistākajā Ziemassvētku tirdziņā" amatnieku un mājrāzotāju darinājumi, teātris, fotostūrītis, radošas darbnīcas un pilsētas egles iedegšana.
- ◊ 9. decembrī **Saldū, Oskara Kalpaka laukumā**, iedegs galveno egli. Programmā koncerts ģimenēm ar bērniem, Laimes tirgus un prieku radošas darbnīcas.
- ◊ 10. decembrī **Tiņģeres muižā** un apkārtnē "Ziemas parka" atklāšana – gaismu un skaņu stāsts "Mariannas sapnis" un egles iedegšana.

Mūzika

- ◊ 1. decembrī **Talsu tautas namā** un 9. decembrī **Kuldīgas Kultūras centrā** izskanēs "The Sound Poets" akustiskais koncerts "Pie vienas uguns".
- ◊ 2. decembrī **Saldus Mūzikas un mākslas skolā** horeogrāfa Agra Daņiļeviča un solistes Aleksandras Špicbergas koncertuzvedums "Nestāstot".
- ◊ 2. decembrī **koncertzālē "Lielais dzintars" Liepājā** pirmatskaņojumu piedzīvos Jura Karlsona skaņdarbs "Noslēpumainais dārzs...". Pie Liepājas Simfoniskā orķestra diriģenta pulks – Guntis Kuzma. Īpašā viesīga, 16. starptautiskā Henrika Veņavska vijolnieku konkursa uzvarētāja, Japānas uzlecošā zvaigzne Hina Maeda.
- ◊ 2. decembrī **Ventspils koncertzālē "Latvija"** Raimonda Tīgula koncerts "Skaistākās dziesmas un skaņdarbi".
- ◊ 6. decembrī **Kuldīgas Kultūras centrā** koncerts "Serenādes": Roberto Meloni, Normunds Rutulis un Dainis Skutelis.
- ◊ 9. decembrī **Talsu tautas namā** – Ivo Fomina jubilejas koncerts "30 gadi uz skatuves un Jūsu sirdīs".
- ◊ 10. decembrī **Kuldīgas koncertzālē "Klavins Piano"** Samantas Tīnas akustiskais koncerts "Vēstule Tev".
- ◊ 10. decembrī **Talsu tautas namā** – Ziemeļkurzemes kamerorķestra koncerts "Un atkal klusa nakts..."
- ◊ 11. decembrī **Nīkrāces atpūtas centrā** Latvijas Nacionālā teātra aktrises Dītas Lūriņas svētku koncerts "Sniegpārslu dejā".
- ◊ 15. decembrī **Brocēnu Kultūras centrā** un 17. decembrī **Kuldīgas Kultūras centrā** Antras Stafekas, Andra Ērgļa un Mārtiņa Kantera programma "Sirds ir balss".
- ◊ 16. decembrī **Saldus novada Kalnu kultūras namā** grupa "Sestā jūdze" klausītājus gaidīs uz sava albuma "Latvieši" prezentācijas koncertu "Dziedi mani uz mājām".
- ◊ 16. decembrī **Kuldīgas koncertzālē "Klavins Piano"** dzīvās mūzikas deju vakars "Ziemgriezis" kopā ar grupu "Vectēva papirosi".
- ◊ 16. decembrī **Ventspils koncertzālē "Latvija"** Ziemassvētku koncerts. Aija Andrejeva (vokāls), Jānis Aišpurs (vokāls), Ventspils bigbends, Ventspils kamerorķestris.
- ◊ 17. decembrī **Kuldīgas koncertzālē "Klavins Piano"** grupas "Latvian Voices" koncerts "SNIEGums".
- ◊ 17. decembrī **Ventspils koncertzālē "Latvija"** Eiroradio Ziemassvētku koncerts. Valsts kamerorķestris "Sinfonietta Rīga", Daumants Liepiņš (pianists), Liene Andreta Kalnciema (ērģelniece), Normunds Šnē (diriģents).
- ◊ 20. decembrī **teātra namā "Jūras vārti" Ventspilī** Ziemassvētku ieskaņas koncerts "Lai sirdi pilda prieks". Karīna Tatarinova, Ērika Eglīja-Grāvele, Edgars Pujāts, Juris Hiršs, Kristians Kareļins, Kaspars Markševics.
- ◊ 23. decembrī **Kuldīgas Sv. Annas baznīcā** ģitārists **Mārcis Auziņš** un komponists **Jānis Lūsēns** koncertā "Miers [bez vārdiem]".
- ◊ 25. decembrī **koncertzālē "Lielais dzintars"** dziedātājs Igo sniegs īpašu programmu "Patiešām priecīgi Ziemassvētki". Kopā ar Igo muzicēs Jānis Strazds (taustiņi), Ainis Zavackis (perkusijas) un Aivars Meijers (kontrabass).

- ◊ 27. decembrī **Kuldīgas Sv. Annas baznīcā** grupas "Triānas parks" Ziemassvētku koncerts "Es gaidu ziemu".
- ◊ 29. decembrī **Ventspils koncertzālē "Latvija"** Lindas Leen koncerts "Gaismas spēles. Gaisma ir tikai puse stāsta".